

Werkplan Brabants Heem 2020

Samenwerking die leidt tot de Brabantse Erfgoeddag

Het werk gebeurt natuurlijk door de vrijwilligers in de heemkundekringen, waarbij de heemkundekringen zelf de eigen prioriteiten bepalen en de eigen doelstellingen formuleren. Brabants Heem kan voorwerk doen en stimuleren, heemkundekringen oproepen initiatieven te nemen en de heemkundekringen support bieden door kennis en ervaringen te delen.

In onderstaande paragrafen worden de concrete activiteiten op de agenda van 2020 per kerntaak geschetst.

KERNTAAK A

HEEMKUNDE, ERFGOED EN GESCHIEDENIS

- Onderzoek, publicaties en archieven
- Immaterieel erfgoed en erfgoedtoerisme
- Archeologie en monumenten

Heemkundekringen zijn in hun activiteiten afhankelijk van de beschikbare medewerkers en hun interesses. De ene heemkundekring heeft een team voor diepgaand onderzoek en het regelmatig publiceren van boeken, een andere kring is al blij als voor de leden een kwartaalblad van niveau uitkomt. De ene heemkundekring heeft een prachtige collectie met wisseltentoonstellingen, de ander heeft geen eigen onderkomen. Dat geeft allemaal heel veel diversiteit.

Ook een sterke heemkundekring kan niet alle verdieping en verbreding oppakken. Er moeten keuzes worden gemaakt. Wie nog bezig is een collectie op te bouwen, moet daar veel tijd in stoppen. Wie begonnen is aan digitalisering, moet daar veel tijd in stoppen. Maar met de ontwikkeling in de tijd, met het beter benutten van digitalisering en met nieuwe medewerkers, kunnen nieuwe uitdagingen worden aangegaan.

Brabants Heem zal in haar support niet voortdurend alles promoten, maar *keuzes maken*, elk jaar enkele thema's aanwijzen die aan de orde komen in workshops, op de raad van Aangeslotenen, in regio-overleg, in de Koerier, op de website, e.d.

Thema's die aandacht vragen zijn:

- Inhoudelijk: de vier verhaallijnen erfgoedtoerisme, groen Brabant, immaterieel erfgoed, historische geografie;
- Organisatorisch: digitalisering, jongeren, imago, gebruik van social media, onderwijs;
- Actueel.

Bovendien zal worden gestreefd naar effectieve middelen, *nieuwe werkvormen*. Soms is een workshop van anderhalf uur net zo effectief als een hele dag met sprekers.

Neemt niet weg dat Brabants Heem in de breedte support moet bieden, omdat in de diversiteit van verenigingen nieuwe initiatieven ook sterk per heemkundekring kunnen verschillen. De website en De Koerier kunnen hier een belangrijke rol spelen. Maar vooral stimuleert Brabants Heem het *leren van elkaar*. De website van Brabants Heem is zo ingericht dat er volop ruimte is voor voorbeelden van heemkundekringen op alle mogelijk gebied, over besturen, over collecties, over lezingen, over excursies, over scholen, over toerisme, over immaterieel erfgoed, over jongeren, etc. etc. Het is de bedoeling dat heemkundekringen op zoek naar de precieze aanpak van nieuwe

ontwikkeling zich kunnen oriënteren en voorbeeld kunnen nemen aan collega heemkundekringen, niet om precies te kopiëren, wel om de beste aanpak voor de eigen heemkundekring te ontdekken. Leren van elkaar.

Brabants Heem werkt samen met Erfgoed Brabant, die ook keuzes moet maken en haar prioriteiten legt bij *digitalisering, educatie en de website Brabants Erfgoed*, “De website van ons samen!”. Eveneens werkt Brabants Heem samen met de Erfgoed Brabant Academie, ondergebracht bij Erfgoed Brabant, maar die “de Academie van ons samen!” is.

KERNTAAK B

VERSTERKEN HEEMKUNDEKRINGEN

- Public relations & communicatie
- Educatie
- Themabijeenkomst RvA

Erfgoed moet een imago krijgen van eigentijds, actief, in beweging, jong, actueel, ambitieus. “Erfgoed is in!”. Dat moet de uitstraling zijn van alle *gezichtsbepalende uitingen van de heemkundekringen* en ook van de overkoepelende organisatie. Dat geldt voor de website, de Koerier, In Brabant, maar het is ook sterk gekoppeld aan de diensten van Erfgoed Brabant, in het bijzonder de website Brabants Erfgoed. Je moet niet communiceren als je niets te vertellen hebt, maar veel communiceren en tijdig communiceren is wel superbelangrijk. Er gebeurt veel in erfgoedland en dat moet af te lezen zijn aan de communicatie. In dit kader heeft Brabants Heem intensiever overleg met andere overkoepelende organisaties in het werkveld binnen de provincie. De ambitie van Brabants Heem is om de website te laten uitgroeien tot een platform van lokale erfgoed beoefening, niet alleen voor de heemkundekringen, maar ook bij de leden en bij individuele erfgoedliefhebbers moet de website van Brabants Heem bij de favorieten staan. De website moet hiervoor nog wel meer gevoed worden (ook blogs en vlogs). Ook het gebruik van facebook en andere social media groeit. Verder worden De Koerier en de Nieuwsbrief uitgebouwd. Het aantal lezers en volgers moet nog omhoog. Het adagium is: Geef de mensen die zich inzetten voor erfgoed, streekcultuur en lokale geschiedenis een gezicht!

Jongeren bereiken is een belangrijk aandachtspunt voor de heemkundekringen. Veel heemkundekringen vinden dat ze daarin tekortschieten. Hoe bereik je jongeren? Hoe kun je jongeren bereiken via het onderwijs? Leraren worden bedolven onder lesbrieven en verzoeken van organisaties. Bij sommige heemkundekringen zie je gepensioneerde leerkrachten een rol spelen. Bij immaterieel erfgoed gemeenschappen is daar veel ervaring mee. Erfgoed Jong helpt organisaties met het bereiken van jongeren.

En hebben heemkundekringen jongeren iets te bieden? Belangrijk lijkt tenminste de jongeren hun eigen erfgoed te gunnen, hun eigen verleden, hun eigen keuzes, hun eigen uitingsvormen. Brabants Heem heeft de ambitie om goede voorbeelden, of voorbeelden waar heemkundekringen van kunnen leren, in de schijnwerpers te zetten, bijvoorbeeld op een workshop gekoppeld aan de Raad van Aangeslotenen.

Jongeren bereiken via onderwijs lijkt een vanzelfsprekende prioriteit.

Brabants Heem bepleit de versterking van *cultureel ondernemerschap*. Als anderen expliciet vragen om de kennis van de heemkundekring mag daar best een financiële prestatie tegenover staan. Als de gemeente een omvangrijk project start ter bevordering van erfgoedtoerisme, waarmee later ondernemers meer inkomsten hebben en indirect dus ook de gemeente, dan mag daar best een financiële beloning tegenover staan. Als anderen gewin hebben mag de heemkundekring best meeprofiteren. Sterker nog, heemkundekringen moeten zich wel in die richting ontwikkelen. Meer activiteiten vergen meer financiële slagkracht en dat kan het best gezamenlijk aan elkaar gekoppeld worden gerealiseerd. Als er op verzoek extra activiteiten zijn, dan moet ook de financiële consequentie worden besproken met de verzoeker. Brabants Heem wil daarbij behulpzaam zijn.

Verder zal Brabants Heem zich oriënteren op verruiming van de financieringsmogelijkheden, ook via Brabants Heem voor de heemkundekringen en initiatieven van heemkundekringen als beste voorbeelden delen.

Voor steeds meer heemkundekringen wordt het besturen zelf, het vinden van bestuursleden, het vinden van medewerkers, het voldoen aan verwachtingen, moeilijker. Misschien heeft het te maken met het imago van de heemkundekringen. Brabants Heem komt met workshops *besturen van een vrijwilligersorganisatie* en vrijwilligersmanagement.

Een van de moeilijke aspecten blijft het worstelen met de juridische aspecten als auteurs- en beeldrecht en natuurlijk ook nog steeds de nieuwe privacyregels van de AVG, in een tijd dat de Europese Unie eerder met meer dan met minder maatregelen komt op het gebied van privacy

KERNTAAK C NETWERKEN

Samenwerking die leidt tot een Brabantse Erfgoeddag

2020 wordt het eerste jaar dat de Brabantse Erfgoeddag of het Brabants Erfgoedweekend zal plaatsvinden.

Brabants Heem zet zich in voor een integrale provinciale erfgoed benadering en het leggen van verbindingen tussen de verschillende provinciale erfgoed stakeholders en erfgoedkoepels. De ambitie is om een kapstok op te richten (of te doen oprichten) voor samenwerking op provinciaal niveau van erfgoedorganisaties. Een van de organisaties die bijzonder aandacht vraagt is de Stichting Brabantse Boerderijen, te beschouwen als een dochter van Brabants Heem. Het beschermen van landschap en boerderijen is ook een provinciaal aandachtspunt, die – als het aan Brabants Heem ligt – gestalte krijgt in een vijfde verhaallijn: 'Groen Brabant'. Dit raakt ook het manifest Landelijk Erfgoed Brabant waarbij Brabants Heem is betrokken. Het Brabants Archeologisch Genootschap mag zich oriënteren op meer vraag-gestuurde diensten.

Naast de samenwerkingsinitiatieven heeft Brabants Heem de ambitie om de volkscultuur – nu immaterieel erfgoed genoemd – terug te brengen binnen de Brabantse Heemkunde. Ze wil de immaterieel erfgoedgemeenschappen verbinden aan Brabants Heem en de heemkundekringen de tools aanreiken om het immaterieel erfgoed in hun gemeente te inventariseren en documenteren. Immaterieel Erfgoed gemeenschappen houden zich bezig met lokaal erfgoed en werken uitsluitend met vrijwilligers. Ze passen dus binnen de koepel van Brabants Heem. De ambitie is de komende jaren verbindingen tussen de Brabantse Immaterieel Erfgoed gemeenschappen onderling en tussen de Immaterieel Erfgoed gemeenschappen en heemkundekringen tot stand te brengen. Het versterkt de voortgaande trend dat steeds meer erfgoedverenigingen lokaal en regionaal gaan samenwerken (de regionalisering van het lokaal erfgoed) en dat gemeenten erfgoed inzetten bij citymarketing en cultuurtoerisme.

Brabants Heem wil verbindingen leggen tussen heemkundekringen onderling en tussen heemkundekringen en andere (erfgoed) organisaties. Brabants Heem behartigt de belangen van de heemkundekringen bij derden, waaronder de provincie. Brabants Heem wil de heemkundekringen klaarmaken voor de toekomst met thema's als het bereiken van jongeren, cultureel ondernemerschap en lokaal erfgoed uitdragen. Brabants Heem ontplooit initiatieven om de heemkundekringen een podium te geven. Dat podium is de introductie van een Brabantse Erfgoeddag.

KERNTAAK D BESTUUR – INDIRECTE KOSTEN

Het werkplan 2020 voorziet in het reduceren van de indirecte bestuurskosten. Een belangrijke kostenfactor is de communicatie met de heemkundekringen, het printen, het verzenden, het registreren, e.d., waar het mogelijk moet zijn een groot deel ervan volledig digitaal af te handelen. Verder is ook het diner aan het eind van een Raad van Aangeslotenen geschrapt.

Waar we zeker niet op bezuinigen is het regioberaad van de heemkundekringen, dat overigens ook geen grote kostenpost is. De *regiobijeenkomsten* vormen voor de heemkundekringbesturen een praktische schakel met de overkoepelende organisatie. Met de intentie dat het niet een mededelingenorgaan is, maar primair een platform voor kennis en informatie-uitwisseling voor de heemkundekringen.

50% van de indirecte kosten betreft de diensten van Erfgoed Brabant, waaronder de administratie, de boekhouding, periodieke rapportages en jaarrekening.

De begroting 2020

Toelichting op de begroting 2020

Jarenlang lagen de uitgaven van Brabants Heem op jaarbasis onder de 60.000 euro. Brabants Heem bouwde daardoor een reserve op uit de jaarlijks niet bestede subsidies en kringbijdragen. Het bestuur van Brabants Heem slaagt erin een kentering teweeg te brengen, een verhoogd activiteitsniveau, die zich uit in het niveau van de totale kosten: 72.628,-- euro in 2018, 79.500,-- euro in de begroting van 2019. Het hoger activiteitsniveau uit zich in werken aan de Vier provinciale verhaallijnen, de Raad van Aangeslotenen omzetten tot inhoudelijke sessies met de heemkundekringen, meer stimuleringsmiddelen voor heemkundekringen zoals boekenfonds, meer cursussen voor bestuurders, nieuwe initiatieven op terreinen als communicatie en jeugd. In 2018 en 2019 wordt deze verhoogde activiteit en het verhoogde kostenniveau mogelijk gemaakt door de in afgelopen jaren ten onrechte opgebouwde reserves.

Eind 2019 zullen de reserves tot een minimaal niveau van € 6.500,- zijn teruggebracht en wil het bestuur van Brabants Heem het hoge activiteitsniveau toch handhaven, in de overtuiging dat dit heel direct doorwerkt in sterkere heemkundekringen, die meer activiteiten oppakken, meer in de breedte, meer in de diepte, hechter in de gemeenschap, samen met andere erfgoedorganisaties en vooral ook met het oog op de toekomst, interessant voor de jeugd. Nu de reserves minimaal zijn, moet worden uitgezien naar nieuwe financieringsbronnen. Het bestuur heeft zich ten doel gesteld projectfinanciering te realiseren. Dat houdt in dat we enkele specifiek benoemde activiteiten gaan doen met extra te realiseren projectfinanciering.

Dat houdt in dat de begroting 2020 uit twee delen bestaat:

1. Een basisbegroting, in onderstaande tabel de kolom "2020 Verkenning". Dit betreft de activiteiten die we doen met financiering door de subsidie van de provincie plus het lidmaatschapsgeld van de heemkundekringen, totaal € 59.200,-
2. Daarnaast de activiteiten die we doen met extra financiering middels te realiseren projectfinanciering, totaal € 16.000,-.

Voor 2020 zijn de volgende projecten benoemd voor (gedeeltelijke) projectfinanciering:

1. Het boekenfonds. In de basisbegroting zit 5.000,-- euro voor het boekenfonds, maar de vraag vanuit de heemkundekringen is veel groter. Via projectfinanciering hopen we het beschikbaar budget te verdubbelen.
2. Digitalisering. Er zit 2.000,-- in de basisbegroting, nodig voor met name de ondersteuning van de heemkundekringen in Memorex Major, kadasterview, e.d. Maar er is echt draagkracht voor een veel hoger niveau van digitalisering om veel meer informatie vooral toegankelijk te maken via internet en dus ook voor aan huis gebonden liefhebbers van het erfgoed. Via project financiering willen we het budget verhogen met € 5.000,-
3. Brabants Heem zit in de voorhoede om in 2020 een congres te organiseren over erfgoedtoerisme- en erfgoedrecreatie. Dit heeft typisch het karakter van een project, waarvoor

we € 4.000,- extra via projectfinanciering gaan werven. Op dit punt moeten we eerst de contouren nog wat uitwerken voordat we projectfinanciering kunnen starten.

4. Themabijeenkomst RvA, waarvoor we het budget via projectfinanciering willen verdubbelen naar € 3.000,-
5. Workshop besturen van heemkundekringen: € 500,-

In de basisbegroting 2020 is uitgegaan van hetzelfde subsidiebedrag van de provincie als in afgelopen jaren.

Begroting 2020					
Financiële verkenning					
Activiteit	2018	2019	2020		
	Uitkomst	Budget	Basis budget	Project financiering	Totaal budget
KERNTAAK A					
Zomercolleges vier verhaallijnen	9.522,66	2.000	2.000		2.000
Digitalisering - Memorix Maior	4.185,00	5.500	2.000	5.000	7.000
In Brabant	1.492,50	5.000	4.000		4.000
Boekenfonds	9.000,00	5.000	5.000	5.000	10.000
Totaal Theo Cuijpers					
Onderzoek, publicaties en archieven	24.200,16	17.500	13.000	10.000	23.000
Immaterieel erfgoed	2.493,96	4.500	1000		1000
Verbinden materieel en immaterieel erfgoed	0,00	1.250	500		500
Dag van de Brabantse Volkscultuur	750,00	750	500		500
Erfgoedtoerisme en -recreatie, congres '20	4.142,20	500	500	4.000	4.500
Totaal Ineke Strouken					
Immaterieel Erfgoed en Erfgoedtoerisme	7.386,16	7.000	2.500	4.000	6.500
Archeologie	312,70	500	500		500
Monumentenzorg	0,00	1.000	1.000		1.000
Boerderijzorg	0,00	1.500	1.000		1.000
Totaal Otte Strouken					
Archeologie en Monumenten	312,70	3.000	2.500		2.500
Subtotaal kerntaak A					
Heemkunde, erfgoed en geschiedenis	24.969,02	27.500	18.000	14.000	32.000

Activiteit	2018	2019	2020		
	Uitkomst	Budget	Basis budget	Project financiering	Totaal budget
KERNTAAK B					
De Koerier	10.460,25	9.800	10.000		10.000
Website en social media	2.018,16	500	500		500
Nieuwsbrief, persberichten en flyers	0,00	900	500		500
Cursussen social media	1.364,00	800	0		0
Totaal Tjeu van Ras					
Public Relations & communicatie	13.842,41	12.000	11.000		11.000
Initiatief (middelbare) scholieren	0,00	500	0		0
Workshop besturen van de heemkundekring	n.v.t.	n.v.t.	0	500	500
Totaal Kees van Kempen					
Educatie	0,00	500	0	500	500
Kees van Kempen Raad van Aangesloten - inhoud	n.v.t.	3.000	1.500	1.500	3.000
Subtotaal kerntaak B					
Versterken heemkundekringen	13.842,41	15.500	12.500	2.000	14.500
Activiteit	2018	2019	2020		
	Uitkomst	Budget	Basis budget	Project financiering	Totaal budget
KERNTAAK C					
Otte Strouken Samenwerking overkoepelende organisaties	0,00	2.500	0		0
Brabantse heemdagen	981,09	1.000	1.000		1.000
Knippenbergprijs	821,09	1.000	1.000		1.000
Studie over Land en Volk van de Kempen	0,00	1.000	500		500
Totaal Ad Jacobs	1.802,18	3.000	2.500		2.500
Subtotaal Kerntaak C					
Netwerken	1.802,18	5.500	2.500		2.500

Activiteit	2018	2019	2020		
	Uitkomst	Budget	Basis budget	Project financiering	Totaal budget
KERNTAAK D					
Regiovergaderingen	417,12	500	500		500
Raad van Aangeslotenen – organisatie	1.328,69	1.400	1.200		1.200
Bestuursvergaderingen, werkbezoek, reiskosten, accommodaties, consumpties en representatie	5.808,24	5.200	5.000		5.000
Bestuursapparaat, portokosten, telefoon, bank, verzekering, papier, kopiëren, druk, opslag bij EB	7.642,15	7.000	6.000		6.000
Erfgoed Brabant, contract 365 uur à € 36,00	14.157,00	14.200	13.000		13.000
Onderscheidingen		2.700	500		500
Totaal Bestuur	29.353,20	31.000	26.200		26.200
Totaal Juridische zaken	2.662,00	PM	PM		0
Subtotaal Kerntaak D Bestuur	32.015,20	31.000	26.200		26.200
Totaal uitgaven Brabants Heem	72.628,81	79.500	59.200	16.000	75.200
Activiteit	2018	2019	2020		
	Uitkomst	Budget	Basis budget	Project financiering	Totaal budget
Inkomsten					
Provincie Brabant	50.683,00	50.683	50.700		50.700
Heemkundekringen	8.410,25	8.517	8.500		8.500
Vrijval reserves	25.125,00	20.300	0		0
Overige inkomsten proj fin	-/-264,67	0	0	16.000	16.000
Totaal inkomsten Brabants Heem	83.953,58	79.500	59.200	16.000	75.200
Exploitatietekort/overschot Brabants Heem	11.324,77	0	0	0	0

Kerntakenoverzicht / kostenverdeelstaat					
Kerntaak	%	Begroting 2020	Toewijzing indirecte kosten aan kerntaken	Kosten per kerntaak	%
A. Heemkunde, erfgoed en geschiedenis		32.000	17.110	49.110	65%
B. Versterken heemkundekringen		14.500	7.753	22.253	30%
C. Netwerken		2.500	1.337	3.837	5%
Directe kosten	65%	49000	26200	75200	100%
D. Indirecte kosten	35%	26.200	-/- 26.200		
Totaal	100%	75200			

Bestuur Brabants Heem
 Henk Hellegers, voorzitter
 Harrie Boot, secretaris
 Pieter Jacobs, penningmeester
 Theo Cuijpers, geschiedenis, collecties, digitalisering, boekenfonds
 Ad Jacobs, in- en externe samenwerkingsverbanden
 Kees van Kempen, educatie, jongeren
 Tjeu van Ras, communicatie, website, Koerier
 Ineke Strouken, immaterieel erfgoed, erfgoedtoerisme
 Otte Strouken, monumenten, samenwerkingsverbanden overkoepelende organisaties

Vastgesteld in de bestuursvergadering van Brabants Heem op 16 september 2019 te Oirschot.